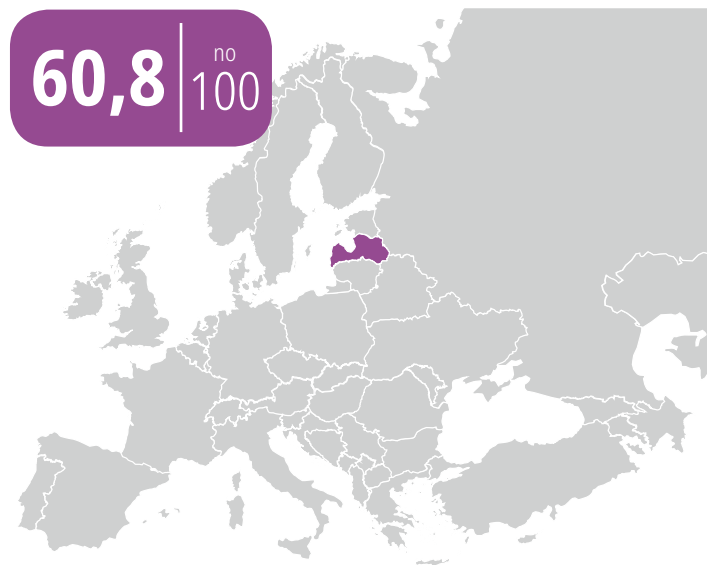

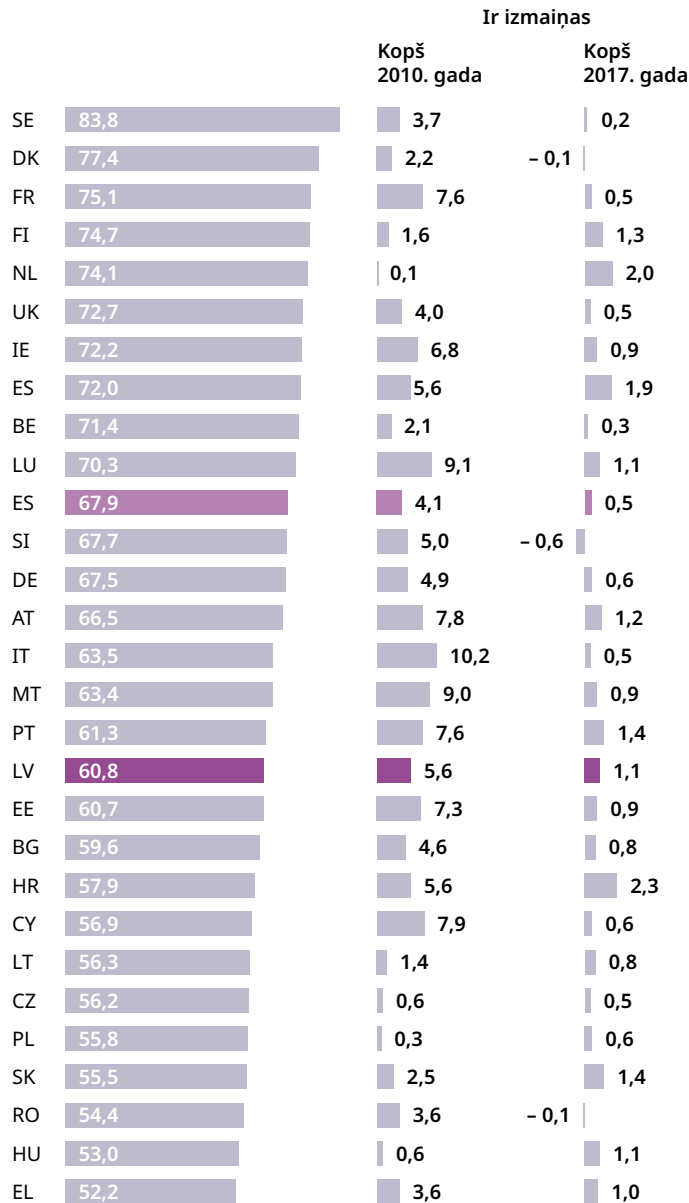
2020. gada dzimumu līdztiesības indekss — LATVIJA

Virzība uz dzimumu līdztiesību Latvijā kopš 2010. gada

Latvija ar 60,8 punktiem no 100 ES dzimumu līdztiesības indeksā ierindojas 17. vietā. Latvijas vērtējums ir par 7,1 punktu zemāks nekā ES vērtējums.

Kopš 2010. gada tās rādītājs ir palielinājies par 5,6 punktiem. Kopš 2017. gada Latvijas rādītājs ir palielinājies tikai nedaudz (par 1,1 punktu). Kopš 2010. gada valsts ir pārvirzījusies par vienu vietu zemāk.

Vislabākais sniegums

Latvijai visaugstākais rādītājs ir veselības jomā (78,4 punkti), lai gan tas ir viens no zemākajiem rādītājiem ES (26. vieta). Otrs augstākais rādītājs ir darba jomā (74,0 punkti), un šajā jomā Latvija ieņem 12. vietu.

Iespējamie uzlabojumi

Vislielākā dzimumu nevienlīdzība ir vērojama zināšanu jomā (49,3 punkti) un finanšu jomā (65,2 punkti). Abās jomās Latvija ir viena no dalībvalstīm ar viszemākajiem rādītājiem (attieciņi 28. un 26. vieta).

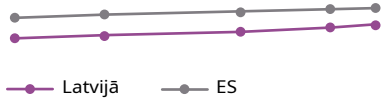

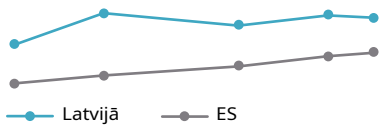

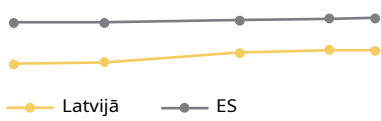

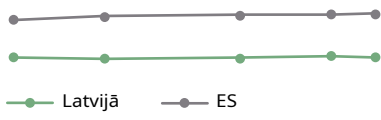

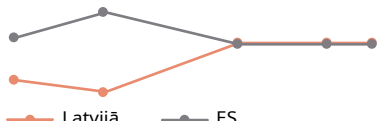

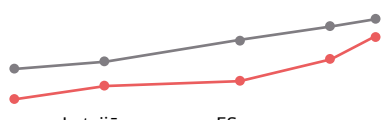

Lielākie uzlabojumi

Kopš 2010. gada Latvijas rādītājs visvairāk ir uzlabojies varas jomā (+ 14,6 punkti), lai gan valsts vieta sarakstā nav mainījusies (14. vieta).

Solis atpakaļ

Progress ir pierimis zināšanu jomā (+ 0,1 punkts), un sarakstā Latvija zaudējusi vienu vietu. Arī darba jomā tā pārvirzījusies par trim vietām zemāk, un rādītājs palielinājies tikai par 1,4 punktiem.

Iepazīstieties ar Latvijas indeksa rezultātiem

Rādītāji	2010. g.	2012. g.	2015. g.	2017. g.	2018. g.	Valsts un ES rādītāju tendences 2010.-2018. gadā
 1-100	55,2	56,2	57,9	59,7	60,8	
Darbs	72,6	74,3	73,6	74,2	74,0	
 Līdzdalība	86,9	86,9	87,8	89,3	90,1	
 Darba segregācija un kvalitāte	60,7	63,5	61,8	61,7	60,8	
Nauda	58,9	59,6	64,3	65,5	65,2	
 Finanšu līdzekļi	43,5	43,5	51,9	53,7	54,6	
 Ekonomiskais stāvoklis	79,8	81,5	79,5	80,0	78,0	
Zināšanas	49,2	48,8	48,9	49,7	49,3	
 Izglītības līmenis un līdzdalība	60,5	62,2	59,1	62,3	61,1	
 Segregācija	40,0	38,3	40,5	39,7	39,7	
Laiks	62,0	60,8	65,8	65,8	65,8	
 Aprūpes darbības	78,2	75,1	89,8	89,8	89,8	
 Sociālās darbības	49,2	49,2	48,2	48,2	48,2	
Vara	34,8	37,9	39,0	44,1	49,4	
 Politika	38,1	43,7	40,5	36,7	40,6	
 Ekonomika	37,5	42,1	44,2	45,6	46,1	
 Sociālā joma	29,5	29,5	33,2	51,4	64,3	
Veselība	77,3	77,9	78,4	78,3	78,4	
 Statuss	80,0	80,5	79,8	79,0	79,9	
 Uzvedība	65,5	65,5	65,5	65,5	65,5	
 Pieklūve	88,3	89,7	92,3	92,9	92,1	

Par indeksu

Katru gadu mēs nosakām katras ES dalībvalsts un visas ES vērtējumus, lai noskaidrotu, cik daudz tās atpaliek no dzimumu līdztiesības sasniegšanas. Indeksā izmanto **skalu no 1 līdz 100 punktiem, kur "1" nozīmē pilnīgu līdztiesības trūkumu, bet "100" nozīmē pilnīgu līdztiesību.**

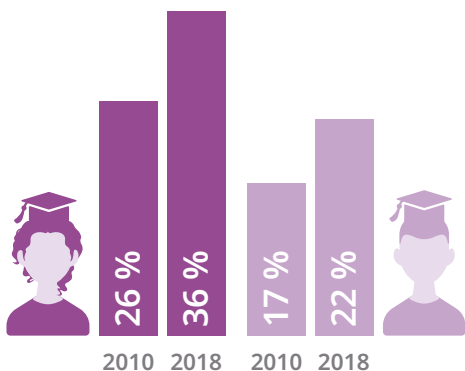
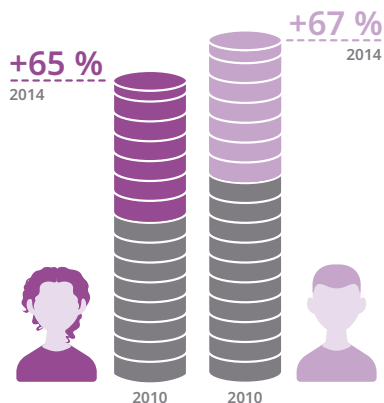
Vērtējumu pamatā ir atšķirības starp sievietēm un vīriešiem un sasniegumu līmeņiem sešās galvenajās jomās, kas ir darbs, nauda, zināšanas, laiks, vara un veselība, kā arī to **apakšjomās**. Indeksā ir iekļautas vēl **divas papildu jomas**, bet tām nav ietekmes uz galīgo vērtējumu. Transversālās nevienlīdzības joma uzskatāmi parāda to, kā dzimumu nevienlīdzība izpaužas apvienojumā ar tādiem faktoriem kā vecums, invaliditāte, izcelsmes valsts, izglītība un ģimenes veids. Vardarbības pret sievietēm jomā tiek novērtēta un analizēta sieviešu piedzīvotā vardarbība. Indeksā ir iekļauts **31 indikators**. 2020. gada dzimumu līdztiesības indeksā **tiek pievērsta uzmanība arī tādām tēmām kā digitalizācija un darba jomas nākotne.**

Galvenie apsvērumi

Uzlabojies gan sieviešu, gan vīriešu finanšu stāvoklis

Kopš 2010. gada gan sieviešu, gan vīriešu vidējā mēneša alga ir ievērojami palielinājusies.

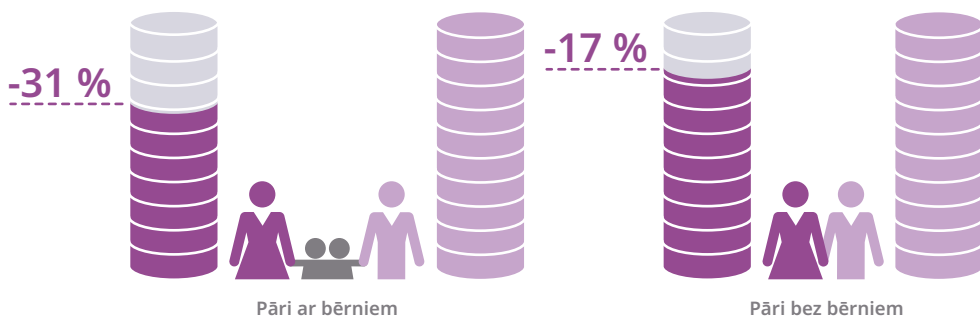
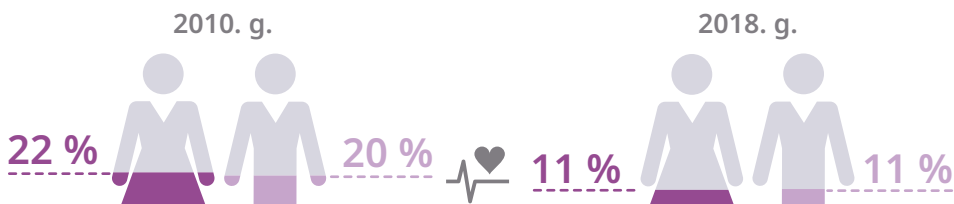
Vairāk augstskolu absolventu

Arvien vairāk augstskolu absolvē gan sievietes, gan vīrieši.

Uzlabota piekļuve medicīniskajai aprūpei

Gan sievietēm, gan vīriešiem samazinājies neapmierinātu medicīniskās aprūpes vajadzību apjoms.

Neapmierinātas vajadzības pēc medicīniskās aprūpes

Joprojām pastāv dzimumu nevienlīdzība attiecībā uz algām

Sievietes pelna par 18% mazāk nekā vīrieši. Atšķirības ir lielākas pāriem ar bērniem nekā pāriem bez bērniem.

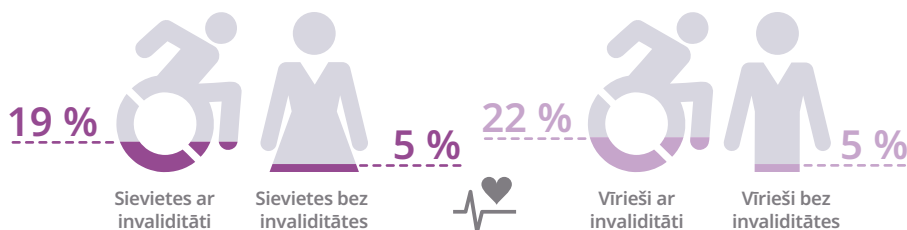

Sieviešu un vīriešu nevienmērīga koncentrācija izglītībā ir pastāvīga problēma

Vairāk sieviešu nekā vīriešu studē izglītību, veselību un labklājību vai humanitārās zinātnes un mākslu.

Neapmierinātas vajadzības pēc medicīniskās aprūpes

Personām ar invaliditāti ir vairāk šķēršļu saistībā ar veselības aprūpes pieejamību

Personām ar invaliditāti ir vairāk šķēršļu saistībā ar veselības aprūpes pieejamību

Iepazīstieties ar Latvijas sniegumu atsevišķos rādītājos

Rādītāji		Latvija		ES			
		Sievietes	Vīrieši	Sievietes	Vīrieši		
Darbs							
	Līdzdalība	Pilnas slodzes ekvivalenta (<i>full-time equivalent — FTE</i>) nodarbinātības līmenis* (15+, %, 2018)		50	62	42	57
	Darba segregācija un kvalitāte	Darba mūža ilgums (15+, gadi, 2018)		37	37	34	39
		Nodarbinātības segregācija (15+, %, 2018)		26	5	31	8
		Elastība (15+, %, 2015)		25	26	23	27
Karjeras izaugsmes indekss (15+, punkti, 0–100, 2015)		63	61	63	64		
Nauda							
	Finanšu līdzekļi	Vidējā mēneša alga (16+, eiro pēc pirktspējas standarta, 2014)		1047	1283	2249	2809
	Ekonomiskie apstākļi	Mājsaimniecības gada vidējie neto ienākumi (16+, eiro pēc pirktspējas standarta, 2018)		11 344	12 514	17 860	18 668
		Ar nabadzības risku (16+, %, 2018)		27	21	17	16
Ienākumu sadale (16+, %, 2018)		15	14	20	19		
Zināšanas							
	Izglītības līmenis un līdzdalība	Augstskolu absolventi (15+, %, 2018)		36	22	26	25
	Segregācija	Dalība mūžizglītībā (15+, %, 2018)		15	12	17	16
		Segregācija izglītībā (15+, %, 2017)		39	13	43	21
Laiks							
	Aprūpes darbības	Bērnu, mazbērnu, vecāka gadagājuma personu vai personu ar invaliditāti aprūpe (18+, %, 2016)		40	38	38	25
	Sociālās darbības	Ēdiena gatavošana un/vai mājas darbi katru dienu (18+, %, 2016)		82	57	79	34
		Sporta, kultūras vai izklaides pasākumi (15+, %, 2015)		17	23	28	32
Brīvprātīgas vai labdarības aktivitātes (15+, %, 2015)		9	7	12	11		
Vara							
	Politika	Ministri (% 2020. gada otrais ceturksnis)		21	79	32	68
	Ekonomika	Parlamenta deputāti (abu palātu) (% 2020. gada otrais ceturksnis)		30	70	32	68
		Reģionālo padomju / pašvaldību locekļi (% 2019)		24	76	29	71
		Lielu uzņēmumu valžu locekļi (% 2020. gada pirmais semestris)		29	71	29	71
		Centrālās bankas valdes locekļi (% 2019)		25	75	25	75
		Pētniecības finansēšanas organizāciju valžu locekļi (% 2019)		32	68	38	62
	Sociālā joma	Sabiedrisko raidorganizāciju padomju locekļi (% 2019)		80	20	37	63
Valstu olimpisko sporta veidu organizāciju valžu locekļi (% 2019)		25	75	17	83		
Veselība							
	Statuss	Personas ar labu veselības stāvokli (16+, %, 2018)		43	52	67	72
	Uzvedība	Vidējais mūža ilgums (gadi, 2018)		80	70	84	78
		Veselīgas dzīves gadi (gadi, 2018)		54	51	64	63
		Smēķēšana un alkoholisko dzērienu lietošana (16+, %, 2014)		24	57	28	48
Piekluve	Fiziskās aktivitātes un/vai augļu un dārzeņu lietošana** (16+, %, 2014)		29	34	36	40	
	Neapmierinātas vajadzības pēc medicīniskās aprūpes (16+, %, 2018)		11	11	4	3	
	Neapmierinātas vajadzības pēc zobārstniecības aprūpes (16+, %, 2018)		16	19	4	4	

Avoti: Eurostat (statistika par izglītību, Eiropas Savienības darbaspēka apsekojums, Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem, izpētnes struktūras apsekojums), Eurofound (Eiropas darba apstākļu apsekojums, Eiropas dzīves kvalitātes apsekojums), EIGE (Sieviešu un vīriešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā). *FTE nodarbinātības līmeņa noteikšanai nodarbinātās personas uzskaitītas salīdzināmā veidā, pat ja tās strādā atšķirīgu stundu skaitu nedēļā. **ES: nesvērtais vidējais rādītājs. Plašāka informācija par dzimumu līdztiesības indeksu ir pieejama vietnē <https://eige.europa.eu/lv/in-brief>.

Vardarbība

Kādēļ nav rādītāju par vardarbību?

Nav pieejami jauni dati, ko izmantot vardarbības rādītāju atjaunināšanā, tāpēc neviens rādītājs nav sniegts. **Eurostat** pašlaik koordinē ES mēroga apsekojumu par ar dzimumu saistītu vardarbību, un tā rezultāti ir gaidāmi 2023. gadā. 2022. gadā **EIGE** uzsāks administratīvo datu vākšanas otro kārtu par intīmo partneru vardarbību, izvarošanu un sievietšu slepkavībām. Abu avotu dati tiks izmantoti, lai atjauninātu rādītājus vardarbības jomā 2024. gada dzimumu līdztiesības indeksā.

Atšķirībā no citām indeksa jomām vardarbības jomā netiek vērtētas atšķirības starp sievietšu un vīriešu situāciju, bet drīzāk tiek izvērtēta sievietšu piedzīvotā vardarbība (izplatība, smagums un informācijas izpaušana). Šīs jomas vispārējais mērķis nav mazināt plaisu, kas vardarbības jomā pastāv starp sievietēm un vīriešiem, bet gan pilnībā izskaust vardarbību.

Datu nepilnības slēpj vardarbības patieso mērogu.

Lai izstrādātu efektīvu politiku vardarbības pret sievietēm apkarošanai, ES ir nepieciešami visaptveroši, atjaunināti un salīdzināmi dati.

Pārskats par vardarbību

Sieviešu slepkavības

9 sievietes nogalinājis pašas ģimenes loceklis
5 sievietes nogalinājis partneris

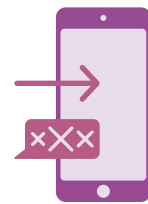
Avots: Eurostat

Sieviešu dzimumorgānu kropļošana

Dati nav pieejami

Kibervardarbība

4 % sievietes ir saskārušās ar uzmākšanos tiešsaistē
Avots: Eurofound, Eiropas dzīves kvalitātes apsekojums

Covid-19 pārvietošanās ierobežojumu laikā sievietes, kurām ir vardarbīgas attiecības, bija ilgu laiku iesprostotas mājās kopā ar savu pāridarītāju, un tādējādi tika pakļautas lielākam vardarbības riskam ģimenē. Vēl pirms pandēmijas sākuma sievietes visvairāk apdraudēja viņām pazīstamas personas.

Stambulas konvencija: pašreizējā situācija

Stambulas konvencija ir visaptverošākais starptautiskais cilvēktiesību nolīgums par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Latvija Stambulas konvenciju parakstīja 2016. gada maijā, bet tā vēl ir jāratificē.

Uzmanības pievēršana digitalizācijai un darba jomas nākotnei

2020. gada dzimumu līdztiesības indeksā tiek pievērsta uzmanība digitalizācijai un darba jomas nākotnei. Tematiskajā uzmanības lokā ir trīs jomas:

- digitālo prasmju un tehnoloģiju izmantošana un attīstība;
- darba vides digitāla pārveide (segregācija, darba apstākļi, darba un privātās dzīves līdzsvars);
- digitalizācijas plašākas sekas attiecībā uz cilvēktiesībām, vardarbību pret sievietēm un aprūpes pasākumiem.

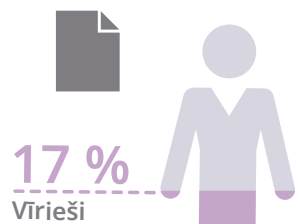
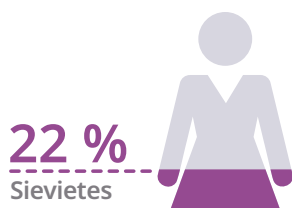
Interneta ikdienas lietotāji, tostarp personas ar zemu formālās izglītības līmeni

IKT absolventi

Darbā izveidoti vai rediģēti elektroniskie dokumenti

Galvenie rādītāji	Latvija		ES	
	Sievietes	Vīrieši	Sievietes	Vīrieši
Digitālās prasmes				
Interneta ikdienas lietotāji (16-74, %, 2019)	75	76	78	80
Virs pamata digitālo prasmju līmeņa (16-74, %, 2019)	26	22	31	36
Prasme sniegt informāciju	70	66	71	71
Saskarsmes prasmes	71	65	67	66
Prasme risināt problēmas	51	54	56	63
Programmatūru lietošanas prasmes	31	27	39	44
Apmācības digitālo prasmju uzlabošanai (16-74, %, 2018)	17	15	18	22

Segregācija izglītībā un darba tirgū				
IKT absolventi (% , 2018)	26	74	20	80
IKT speciālisti (15 +, %, 2019)	36 (s)	64 (s)	18 (s)	82 (s)
Zinātnieki un inženieri augsto tehnoloģiju nozarēs (25-64, %, 2019)	26	74	20	80

Darbs IKT nozarē				
Darbā un citās darbībās izmantotās IKT (16-74, %, 2018)				
Izmantots dators, klēpjdatators, viedtālrunis u. tml.	38	34	37	42
Izmantotas citas datorizētas iekārtas	17	15	8	13
Apmaiņa ar e-pasta ziņojumiem	31	26	32	36
Izveidoti vai rediģēti elektroniskie dokumenti	22	17	24	28
Izmantoti sociālie tīkli	11	8	9	11
Izmantotas lietotnes uzdevumu vai instrukciju saņemšanai	11	12	10	14
Izmantota darba pienākumu izpildei nepieciešamā programmatūra	21	17	19	24
Izveidotas vai uzturētas IT sistēmas vai programmatūra	1	4	3	7
Nepilna darba laika darbs IKT jomā (20-64, %, 2018)	:	:	17	5

ES 21 % sieviešu un 22 % vīriešu savu darba laiku pilnībā noteica paši, salīdzinot ar 13 % sieviešu un 18 % vīriešu citās profesijās

IKT speciālistu darba laika kārtība (20-64, %, 2015, dati valsts līmenī nav pieejami)				
Atšķirības sieviešu un vīriešu darba samaksā IKT nozarē (% , 2014)	9		11	
<p>Avoti: Eurostat (statistika par izglītību, digitālā ekonomika un sabiedrības statistika, Eiropas Savienības darbaspēka apsekojums, izpēlnas struktūras apsekojums), Eurofound (Eiropas darba apstākļu apsekojums).</p> <p>s: Eurostat aplēse. : = nav pieejams.</p> <p>Rādītāji neattiecas uz dažām problemātiskām jomām (piemēram, darbs platformās un ar mākslīgo intelektu), jo trūkst ES mērogā salīdzināmu datu.</p>				

Plašāka informācija par dzimumu līdztiesības indeksu ir pieejama vietnē

<https://eige.europa.eu/lv/in-brief>

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) ir ES zināšanu centrs dzimumu līdztiesības jautājumos. EIGE atbalsta politikas veidotājus un visas attiecīgās iestādes to centienos visu eiropiešu realitātē nodrošināt sieviešu un vīriešu līdztiesību, sniedzot konkrētas zināšanas, kā arī salīdzināmus un uzticamus datus par dzimumu līdztiesību Eiropā.

© Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts, 2020. gads

Šī fakta lapa tika izstrādāta sadarbībā ar PPMI.

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Kontaktinformācija

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
 +370 52157444
<https://eurogender.eige.europa.eu/>

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts
 Gedimino pr. 16
 LT-01103 Viļņa
 LIETUVA

Eiropas Savienības
 Publikāciju birojs